एकाइ १५ · से गुम्बाको सुन्दरता

थप चुनौतीपूर्ण अभ्यास प्रश्न

पूर्णाङ्क ४५

उत्तर छुट्टै कागजमा लेख्नुहोस्।

१ सरल, संयुक्त कि मिश्र? [३]

वाक्यको किसिम लेख्नुहोस्। पहिले वाक्य टुङ्ग्याउने क्रियापद गन्नुहोस्। ‘र’ देख्दैमा संयुक्त नठान्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. दिदी र भाइ बजार गए।
ख. जब हिउँ पग्लन्छ तब खोला बढ्छ।
ग. पानी पऱ्यो तर बाटो खुलै रह्यो।
घ. ताल हेरेर उनीहरू फर्किए।
ङ. जहाँ चौँरी चर्छन् त्यहाँ गोठाला पुग्छन्।
च. हिउँ पऱ्यो त्यसैले टोली रोकियो।

२ एउटै कुरा तीन रूपमा [३]

दिइएका दुई वाक्यबाट एउटा सरल, एउटा संयुक्त र एउटा मिश्र वाक्य बनाउनुहोस्। अर्थ नबदलिने गरी लेख्नुहोस्।

बाटो थुनियो। टोली फर्कियो।

३ जोड्ने कि छुट्याउने? [३]

कोष्ठकको रूप शुद्ध भए ‘ठिक’ लेख्नुहोस्। अशुद्ध भए शुद्ध रूप र कारण लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. (घर भित्र) बत्ती बल्यो।
ख. (मामा हरू) आउनुभयो।
ग. सबैले (आ आफ्नो) काम गरे।
घ. तिमीले यो (गर्नु पर्छ)।
ङ. (काठमाडौँ सम्म) बस जान्छ।
च. (घरको छेउमा) रुख छ।

४ उकालोको हिसाब [३]

से फोक्सुन्डो ताल ३,६११.५ मिटरको उचाइमा छ। नियात्राअनुसार सेला पास ५,३०० मिटरमा छ, र टोली सेला पासअघि ४,२०० मिटर पुगेको थियो। से गुम्बामा हरेक १२ वर्षमा ठुलो पूजा लाग्छ र हरेक दुई वर्षमा लामा फेरिन्छन्। यी आधारमा हिसाब गर्नुहोस्।

क. तालबाट सेला पास कति मिटर माथि छ?
ख. ४,२०० मिटरबाट सेला पास पुग्न अझै कति मिटर चढ्नुपर्थ्यो?
ग. १२ वर्षमा लामा कति पटक फेरिन्छन्?

५ देखेको र भोगेको [३]

नियात्रामा लेखकले बाहिर देखेको र भित्र भोगेको दुवै लेखेका छन्। कापीमा तालिका बनाई तलका ठाउँमा लेखकले के देखे र उनको मनमा के भयो, लेख्नुहोस्।

क. छेप्का
ख. से फोक्सुन्डो ताल
ग. से गुम्बा

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/se-gumbako-sundarata

६ अपठित गद्यांश [५]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

भन्ज्याङको चिया

बिहान चार बजे हामी गाउँबाट हिँड्यौँ। साथमा बुबा र पासाङ दाइ थिए। पासाङ दाइको ढाडमा तिस किलोको भारी थियो, तर उहाँ मसँग गफ गर्दै हिँड्नुहुन्थ्यो। मेरो झोला सानो थियो, तर उकालोले मेरा खुट्टा गह्रौँ बनाए। एकछिन हिँड्दै, एकछिन बस्दै मैले भनेँ, “अब कति बाँकी छ?” बुबाले सधैँ एउटै उत्तर दिनुभयो, “त्यो डाँडो काटेपछि।”

तीनओटा डाँडा काटिए, तर भन्ज्याङ आएन। दिउँसो हुस्सुले बाटो छोप्यो। म चिसोले काम्न थालेँ। अनि अचानक हुस्सुभित्रबाट धुवाँको गन्ध आयो। भन्ज्याङमा एउटी बुढीआमाको सानो छाप्रो रहेछ। उहाँले तातो चिया दिनुभयो।

मैले धेरै ठाउँमा चिया खाएको छु, तर त्यो जस्तो चिया कतै खाइनँ। चियामा के थियो, थाहा छैन। सायद मिहिनेत मिसिएको थियो।

क. ‘त्यो डाँडो काटेपछि’ भन्ने बुबाको उत्तरको खास उद्देश्य के थियो?
ख. पासाङ दाइ र लेखकको हिँडाइको फरकले के देखाउँछ?
ग. ‘हुस्सुले बाटो छोप्यो। म चिसोले काम्न थालेँ।’ लाई ‘अनि’ प्रयोग गरी संयुक्त वाक्य बनाउनुहोस्।
घ. ‘सायद मिहिनेत मिसिएको थियो’ को अर्थ के हो?
ङ. यो रचनाको कुन कुराले यसलाई नियात्रा जस्तो बनाउँछ?

७ संश्लेषण र विश्लेषण [४]

क र ख का वाक्यलाई जोडेर एउटै वाक्य बनाउनुहोस्। ग र घ लाई छुट्याएर साना वाक्य बनाउनुहोस्। काल उही राख्नुहोस्।

क. ल्हामु मिहिनेती शिक्षिका हुन्। उनी बिहानै उठिन्। उनी विद्यालय गइन्।
ख. दावा भरिया हुन्। उनले भारी बोके। उनी भन्ज्याङ पुगे।
ग. थाकेका यात्री ताल पुगेर बसे।
घ. गोठालो चौँरी चराएर घर फर्कियो।

८ त्रुटि पहिचान र सुधार [४]

तलको अनुच्छेदमा पदयोगका आठओटा त्रुटि छन्। तिनलाई पहिचान गरी अनुच्छेद शुद्ध पारेर कापीमा लेख्नुहोस्।

मामा हरूले घर भित्र पसेर आ आफ्नो काम गर्नु पर्छ भन्नु भयो। म साथी सँग काठमाडौँ सम्म नियम अनुसार बसमा गएँ।

९ भाव विस्तार [४]

दिइएको पङ्क्तिको भाव विस्तार गर्नुहोस्।

मैले यहाँ पुग्दा दुःखपछि सुखको अपार र अद्भुत अनुभव गरेँ।

१० यात्रा वर्णन लेखन [५]

‘एक दिनको पैदल यात्रा’ शीर्षकमा आदि, मध्य र अन्त्य मिलाई १२०–१५० शब्दको यात्रा वर्णन लेख्नुहोस्। ठाउँको सूची मात्र नबनाई आवाज, चिसो, गन्ध वा स्वादका शब्द प्रयोग गर्नुहोस्।

‘एक दिनको पैदल यात्रा’ शीर्षकमा यात्रा वर्णन लेख्नुहोस्।

११ तर्क र प्रतितर्क [४]

दिइएको भनाइको पक्षमा एउटा तर्क र विपक्षमा एउटा प्रतितर्क दिई आफ्नो निष्कर्ष लेख्नुहोस्।

“डोल्पा जस्ता दुर्गम ठाउँमा सडक पुऱ्याउनैपर्छ।”

१२ सोच्नुहोस् [४]

तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

> लेखकले सुन्दर ठाउँको मात्र होइन, फुटेका ओठ, भोक र भिरमा लडेको कुरा पनि लेखेका छन्। पर्यटकलाई डोल्पा बोलाउन खोज्ने विज्ञापन भए यी कुरा हटाइन्थे होलान्। नियात्रामा यिनलाई राख्नु किन राम्रो हो?

१३ क्रियाकलाप: पाँच इन्द्रियको टिपोट (अङ्क नदिइने)

विद्यालयबाट घरसम्मको बाटो वा कुनै नजिकको ठाउँमा हिँड्दा कापीमा तालिका बनाई पाँच इन्द्रियले पाएका कुरा टिप्नुहोस्। त्यसपछि ती कुरा जोडेर एक अनुच्छेद लेख्नुहोस्।

ठाउँ	देखेको	सुनेको	गन्ध वा स्वाद	छोएर थाहा पाएको